

Амалларнинг боғланган жойи ниятлардир

17:00 / 19.03.2022 3166

Қурайшдан бир киши Маккалик Умму Қайс исмли аёлга совчи қўйди. Умму Қайс мусулмон бўлиб Мадинага ҳижрат қилган эди. Умму Қайс у кишига Мадинага ҳижрат қилсагина турмушга чиқишини айтди. Маккалик киши фақатгина умму Қайсга уйланиш учун Мадинага ҳижрат қилди. Мадина аҳли унга «Умму Қайснинг муҳожирини» деб лақаб қўйишди!

Мана шу қисса Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг машҳур «Амаллар ниятларга боғлиқдир. Ҳар бир киши ниятига яраша олади. Кимнинг ҳижрати Аллоҳ ва Расули учун бўлса, демак у Аллоҳ ва Расули учун ҳижрат қилган бўлади. Кимнинг ҳижрати дунёга эришиш учун бўлса унга эришади, аёлга никоҳланиш учун бўлса унга никоҳланади. Ким нима учун ҳижрат қилса ҳижрати ўша учун бўлади!», ҳадисларининг айтилишига сабаб бўлган.

Амал Аллоҳнинг ҳузурида мақбул бўлиши учун унда икки шарт топилиши лозим. Агар улардан бири бўлмаса ибодат ботил бўлади:

1. Аллоҳга бўлган ихлос.
2. Амалнинг шариатга мувофиқ бўлиши.

Масалан, ким пешинни Аллоҳга яқинлашиш умидида беш ракат ўқиса унинг намози қабул қилинмайди. Бунда унинг ният ва ихлоси дуруст бўлсада, бу иши шариатга мухолифдир. Ким одамларга яхши кўриниш учун фақирга садақа қилса унинг садақаси қабул қилинмайди. Унинг қилган иши шариатга мувофиқ бўлсада, унда ихлос йўқ. Бошқа ибодатлар ва амалларни ҳам шунга қиёс қилсак бўлади!

Ҳамма мазмун «ҳар бир кишига ниятига яраша»нинг ичидадир!

Ҳатто фаришталар ҳам ниятларни била олмайди. Фақатгина Аллоҳ субҳанаҳу ва таологина бизни ичимиздан кўра олади. Фақатгина Унинг Ўзи бизнинг қилаётган амалимиз ортида нима мақсад борлигини била олади. Биз инсонларнинг фақатгина зоҳирига қараб ҳукм қила олишимиз мумкин.

Икки киши масжидга боряпти. Уларнинг бири Аллоҳнинг розилигини истаб боряпти. Бошқаси эса ўзи совчи бўлиб бораётган қизнинг отасига яхши кўриниш учун масжидга боряпти. Иккиси ҳам ниятига ярашасини олади!

Икки киши бир беморни зиёрат қилгани боришди. Уларнинг бири Аллоҳнинг розилигини истаб борди. Иккинчиси эса нуфузли беморга яқинлашиш учун, унинг нуфузидан фойдаланиш учун, унинг ҳузуридаги молдан тамаъ қилиб борди. Иккисига ҳам ниятига ярашаси бўлади!

Икки киши қариндошларини уйига меҳмондорчиликка чақирди. Бири силаи-раҳмни боғлашни, қалбларни улфат қилишни, оилани жамлашни истади. Иккинчиси эса уйини, молини мақташ учун чақирди. Уларнинг қилаётган иши бир хил, аммо ниятлари бошқа-бошқа. Иккисига ҳам ниятига ярашаси бўлади!

Бундан минг йиллар олдин Зулайхо Юсуф алайҳиссаломни зинога чақирди. Юсуф алайҳиссалом кўнмадилар. Ундан қочиш учун эшик томон югурдилар. Динларини, ифбатларини сақламоқчи бўлдилар. Зулайхо ортларидан югурди, у кишини қайтармоқчи бўлди. Улар иккиси ҳам эшикка томон югуришди. Яъни, амал бир хил, иккисининг нияти икки хил эди. Бири гуноҳдан қочаётган эди, иккинчиси гуноҳ томон югураётган эди.

Ўдимиздан чиқмасинки, амалларнинг боғланган жойи ниятлардир. Ҳар кимга ниятига ярашаси бўлади!

Абдулқодир Полвонов